

delse; og at en Sammenligning mellem denne Gaard og andre Gaarde i Sjælland, som vare kultiverede paa lignende Maade — der nævnes Poulsendal paa Hobro Heide og Møgelkær paa Viborg Heide — oplyser dette. Jeg troer, at man bør vide dette, før man slaar sin Rd alene til Statsrevisionens Udbrug. Det, der skal gjøre Taxationen i 1859 mistænkelig, er, at den dengang løb paa 250,000 Rd., medens Staarupgaard i 1863 kun blev taget til 90,000 Rd. — det er et Factum, at det hænger saaledes sammen, — og man siger da, at der er et Misforhold heri, at disse Tal maae slaae enhver Tvivl til Jorden om den førstnævnte Taxations Urigtighed; men man kunde ogsaa vende Sagen om og sige, at den sidste Taxation er urigtig. Dette vil jeg imidlertid ikke gjøre; jeg vil ikke indlade mig paa at bedømme denne Eiendoms Værdi, thi jeg har aldrig været der, og jeg har staaet udenfor enhver Forbindelse med alle dens Sager, indtil jeg kom ind i Revisionsudvalget; men i dettes Papirer finder jeg, at de selsamme Mænd, som i 1863 tagere Staarupgaard til 90,000 Rd., i 1861 — altsaa 2 Aar iforveien og 2 Aar efter, at Brettons Taxation havde fundet Sted — have givet udførlige Erklæringer om, at de ansaae Staarupgaard for 250,000 Rd. værd, saaledes at den tidligere Taxation var rigtig. Dette, mine Herrer, som fremgaar af Acterne, skulde Statsrevisionen have taget med, og Mindretallet huske paa. Disse 2 Mænd boe ved Siden af Staarupgaard, idetmindste staaer dette i deres Erklæringer. Endvidere foreligger der i Actstykkerne flere Erklæringer fra Landmænd, hvem jeg personlig ofte har hørt omtale som særdeles kyndige og agtværdige Mænd, der gaae ud fra, at Taxationen i 1859 ikke var for høi, men at Staarupgaard dengang var 250,000 Rd. værd. Jeg skal nu ikke afgjøre, om det ene eller det andet er det Rette, men jeg siger, at man, naar man skal danne sig et Billede af Undersøgelsen, maa vide, at der er saadanne Erklæringer tilstede; dette er aldeles nødvendigt for dem, som ikke forud have Rede paa denne Sag. Jeg bemærker fremdeles, at Undersøgellescomissionen med stor Skarphed har søgt Oplysninger om, hvorvidt Bretton har indvirket paa

Taxationen af 1859, og om han ved ulovlige Midler eller ved moralsk Tvang har fremkaldt denne Taxationssum; men de Herrer, som have læst Forhørerne, ville vide, at baade Taxatorerne fra 1859 og andre Mænd, som have været paa Staarupgaard for at tagere den, have erklæret, at Kammerherren hverken directe eller indirecte har foretaget Noget for at paavirke dem. Dette troer jeg ikke; man skal fortie; jeg troer, at det er de Mindretal, naar det her træder op som offentlige Anklagere, maa give os Lov til at optage saadanne Punkter, som kunne tjene til Fuldstændiggjørelse af, hvad der er fremsørt. Endvidere oplys Actstykkerne, at Staarupgaard fra 1861 og indtil Hypothekforeningen overtog den, men efterat Bretton havde folgt den, var undergaaet betydelige Forandringer, som maatte nedsætte dens Værdi. Saaledes var et meget betydeligt Teglværk nedbrudt, Dvægbefættningen var betydelig formindsket; Tørvedriften var ikke saa stor som tidligere, og det er muligt, at der er endnu flere Momenter, som jeg ikke erindrer; men det er klart, at Værdien derved maatte synke. Jeg beder imidlertid atter her bemærket, at jeg slet ikke paastaar at Eiendommen skulde have den ene eller den anden Værdi, men jeg fremfører blot disse Momenter, som høre med til denne Sags Fremstilling. Der er forskellige Meninger om, hvor stor en Sum Kammerherre Bretton har sat paa Staarupgaard, efter at han havde kjøbt den, men det er ialtsal ingen ubetydelig Sum; thi efter den almindelige Forestilling var det 40 à 50,000 Rd. og efter hans egen Erklæring var Beløbet endnu meget højere. Disse Bekostninger vare anvendte, før Taxationen af 1859 fandt Sted, og dette, troer jeg heller ikke bør glemmes. Der kan fremdeles til forskellige Tider være høist forskellige, men omtrent lige berettigede Meninger om, hvorvidt et Teglværk kan svare Regning eller ikke, thi Afsetningen derfra afhænger af variable Tidsconjuncturer. Endvidere kan den Indtægt, som høves af en Mølle, være meget forskjellig, især naar der, som det sees af Forhørene, i Mellemtiden er bygget en anden Mølle lige ved Siden af, som har taget Søgningen fra Staarupgaard Mølle. Disse Momenter troer jeg bør tages med, naar man skal dømme om de for-